

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ & ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

*Ο θεσμός και ο τρόπος διοίκησης και
λειτουργίας των Συνεταιριστικών
Τραπεζών στην Ελλάδα.*

Εισηγητής: Δημήτριος Φύλακτος
Σπουδαστής: Χρήστος Ντάκος

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 1999

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....σελ.3

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.

1. Γενική επισκόπηση των πιστωτικών συνεταιρισμών στον ευρωπαϊκό χώρο.....σελ.5
2. Οι κυριότερες τάσεις και εξελίξεις της συνεταιριστικής πίστωσης στην Ευρώπη.....σελ.6
3. Το συνεργατικό κίνημα στην Κύπρο.....σελ.8

Α'. Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Γιατί καθυστέρησε η ανάπτυξη της συνεταιριστικής πίστωσης στην Ελλάδα.....σελ.10
2. Η δημιουργία του νέου θεσμικού πλαισίου και οι πρώτες Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα.....σελ.11
3. Η ίδρυση της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος και η σημασία της.....σελ.14
4. Η δημιουργία της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ελλάδος.....σελ.16

Β'. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1. Παροχή άδειας λειτουργίας Συνεταιριστικής Τράπεζας.....σελ.18
2. Εργασίες των Συνεταιριστικών Τραπεζών.....σελ.22

Γ'. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1. Τα θεσμοθετημένα όργανα διοίκησης.....σελ.25
2. Οι συνεταιριστικές μερίδες.....σελ.29
3. Άσκηση εποπτείας στις Συνεταιριστικές Τράπεζες.....σελ.31

Δ'. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών.....σελ.33
2. Οι προοπτικές.....σελ.36

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.38

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο θεσμός του συνεταιρισμού αποτελεί ιδιαίτερο σημείο αναφοράς στη μελέτη της κοινωνικής αλλά και οικονομικής συμπεριφοράς του ανθρώπου. Καταρχήν ο «συνεταιρισμός» ή αλλιώς εκφραζόμενος «συνεργατισμός» είναι μια νοοτροπία, ένα τρόπος σκέψης και δραστηριοποίησης που προτάσσει το γενικό από το ατομικό συμφέρον. Η έννοια του συμφέροντος στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνει κυρίως το κοινωνικό και λιγότερο το οικονομικό όφελος. Εξάλλου το φαινόμενο του συνεργατισμού παρουσιάστηκε πριν το χρήμα αποκτήσει κυρίαρχο ρόλο στην συμπεριφορά του ανθρώπου αλλά και των μεγαλύτερων κοινωνικών ομάδων ακόμη και των κρατών.

Με μια διαφορετική θεώρηση των πραγμάτων ο συνεταιρισμός εκφράζει έναν τρόπο παραγωγής και γενικότερα μια πρόταση οικονομικού συστήματος που στηρίζεται στις αρχές που τον διέπουν: άσκηση δημοκρατικής εξουσίας, ελεύθερη προσχώρηση και πρόσβαση σε όλους, ανεξαρτησία και αυτονομία σε ένα πλαίσιο αμοιβαίας συνεργασίας και αλληλοβοήθειας των μελών-συνεταίρων, οικονομική και κοινωνική ευημερία των μελών. Οι αρχές αυτές αφορούν όλες τις κατηγορίες των αστικών συνεταιρισμών όπως ενδεικτικά διαχωρίζονται: παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί.

Οι αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί είναι ένα είδος που αξίζει ειδική μελέτη την σημερινή εποχή. Η εξέλιξη και η καθιέρωση του οδήγησε μακροχρόνια στην δημιουργία Συνεταιριστικών Τραπεζών που αποτελούν έναν σημαντικό παράγοντα στις παγκόσμιες οικονομικές ισορροπίες. Αυτό το είδος του συνεταιρισμού εξετάζουμε στην παρούσα εργασία με την μορφή που δραστηριοποιείται σήμερα στην χώρα μας: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Στην εισαγωγή γίνεται λόγος για την συνεταιριστική πίστη στην Ευρώπη και την Κύπρο. Έπειτα από μια γενική επισκόπηση των ευρωπαϊκών πιστωτικών συνεταιρισμών αναφέρεται η εξέλιξη της συνεταιριστικής πίστης στην Ευρώπη και γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην Κύπρο λόγω της αλματώδους ανάπτυξης που παρουσίασε εκεί ο θεσμός.

Στο Α' κεφάλαιο παρουσιάζεται η συνεταιριστική πίστη στο χώρο πλέον της Ελλάδας. Αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους καθυστέρησε η ανάπτυξη της, η συνθήκες δημιουργίας των πρώτων ελληνικών Συνεταιριστικών Τραπεζών, και η ίδρυση και λειτουργία

δύο σημαντικών κεντρικών συνεταιριστικών οργανώσεων στον τομέα των πιστωτικών συνεταιρισμών: της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος και του Πανελληνίου Πιστωτικού Συνεταιρισμού.

Στο κεφάλαιο Β΄ αναλύεται το πλαίσιο λειτουργίας των Συνεταιριστικών Τραπεζών με την αναφορά των προϋποθέσεων παροχής άδειας (που αποτελούν βέβαια συστατικά στοιχεία λειτουργίας) και των εργασιών των Τραπεζών αυτών.

Στο Γ΄ κεφάλαιο αναπτύσσεται ο τρόπος διοίκησης. Περιλαμβάνει λεπτομέρειες για τα θεσμοθετημένα όργανα (Γενική Συνέλευση, Διοικητικό Συμβούλιο, Εποπτικό Συμβούλιο), τις συνεταιριστικές μερίδες και την άσκηση εποπτείας στις Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Τέλος στο Δ΄ κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο μέλλον της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα. Συνοψίζονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και οι προοπτικές εξέλιξης του θεσμού στην χώρα μας.

Εν κατακλείδι να αναφέρουμε ότι το θέμα αυτής της εργασίας αποτελεί μόνο ένα μικρό κεφάλαιο του ιστορικού φαινομένου του συνεταιρισμού. Ο θεσμός αυτός είναι πολλαπλά αναλυόμενος στην παγκόσμια βιβλιογραφία. Είναι κοινά παραδεκτό πως οι συνεταιριστικές αρχές αξίζει να εκφράζονται στις κοινωνικές δραστηριότητες γιατί προσδίδουν αν μη τι άλλο αναβαθμισμένη ποιότητα ζωής. Και εδώ έρχεται να διαμορφώσει και στην χώρα μας τον ιστορικό του ρόλο ο θεσμός των Συνεταιριστικών Τραπεζών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1. Γενική Επισκόπηση των πιστωτικών συνεταιρισμών στον ευρωπαϊκό χώρο.

Η συνεταιριστική πίστη στην Ευρώπη αποτελεί καταξιωμένο θεσμό τόσο από ιστορική, όσο και από κοινωνικό-οικονομική άποψη. Χωρίς υπερβολή η ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας στο χώρο των πιστωτικών υπηρεσιών συνέβαλε σε αξιοσημείωτο βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική εξέλιξη στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και ιδιαίτερα στις εξής: Γαλλία, Γερμανία (DG Bank), Ιταλία (Case Rurali ed Artigiane), Βέλγιο (CERA, DEP), Δανία (Andelskasser), Αγγλία (Cooperative Bank), Ιρλανδία (Gredit Unions), Λουξεμβούργο (Raiffeisen), Ολλανδία (Rabobank), Πορτογαλία (Credito Agricola Mutuo), Ισπανία (Banco Cooperativo Espanol), Αυστρία (Raiffeisenbanken), Σουηδία (Foreinings bans), Φινλανδία και Πολωνία.

Από τη φύση του ο θεσμός του πιστωτικού συνεταιρισμού σε όλες αυτές τις χώρες αποτέλεσε δημιούργημα μιας κοινής αντικειμενικής ανάγκης. Ο ενιαίος σκοπός των πιστωτικών συνεταιρισμών παρά την ποικιλία της ονομασίας τους (π.χ. Credit Agricole ή Credit Mutuel ή Credit Cooperatif στη Γαλλία, Raiffeisen στην Αυστρία και το Λουξεμβούργο, Credit Unions στην Ιρλανδία, Cooperativos de Credito στην Ισπανία κ.ο.κ.) διέφερε δομικά και δεν προσidiaζε με το σκοπό που είχαν και έχουν οι εμπορικές τράπεζες, τα ταμειυτήρια και οι λοιποί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Τα συνεταιριστικά ιδεώδη που, από φύσει κυριαρχούν σε όλα τα συνεταιριστικά κινήματα, προσέδιδαν στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς πέρα από οικονομικό προσανατολισμό και έντονα κοινωνικό χαρακτήρα.

Πράγματι, οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί σε ολόκληρη την Ευρώπη αποτέλεσαν, κατά κύριο λόγο κοινωνικό-οικονομικές συσσωματώσεις σε τοπικό επίπεδο ή σε συντεχνιακό και επαγγελματικό χώρο, είτε για την προστασία των μελών τους κατά της οικονομικής εκμεταλλεύσεως των ισχυρότερων, είτε για την άμυνα κατά της τοκογλυφίας, είτε για την άσκηση στοιχειώδους πολιτικής κοινωνικής αλληλεγγύης και πρόνοιας, είτε για την εξυπηρέτηση των χρηματοδοτικών αναγκών των αγροτών, κτηνοτρόφων και αλιέων, των μικροεπαγγελματιών και βιοτεχνών,

καθώς και των καταναλωτών με χαμηλά και συνήθως σταθερά εισοδήματα. Γι' αυτό οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί ή Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν ακόμη και σήμερα τοπικό ή περιφερειακό, συνεργατικό ή συναδελφικό χαρακτήρα και συναλλάσσονται μόνο με τα μέλη τους, τα οποία ως ένα βαθμό έχουν ταυτιστεί μαζί τους σε ότι αφορά συγκεκριμένα είδη κλασικών τραπεζικών λειτουργιών (καταθέσεις και συνεταιριστικά δάνεια, κατά κανόνα).

Αυτή η ταύτιση όμως καθώς και η έμπρακτη εκδήλωση του συνεταιριστικού πνεύματος και του ενδιαφέροντος των συνεταιίρων για την προαγωγή των καταστατικών σκοπών της Συνεταιριστικής Τράπεζας, δεν αποκλείουν σε καμία περίπτωση τα μέλη της να είναι πελάτες και άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτός είναι άλλωστε ο κανόνας στη σύγχρονη τραπεζική πραγματικότητα και της ενιαίας αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της Ενωμένης Ευρώπης.

2. Οι κυριότερες τάσεις και εξελίξεις της συνεταιριστικής πίστωσης στην Ευρώπη.

Κατά την τελευταία εικοσαετία οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί ή Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς να διαφοροποιήσουν το θεσμικό τους υπόβαθρο και χωρίς να μεταβάλουν τα κύρια οργανωτικά και λειτουργικά τους πλεονεκτήματα, έχουν αυξήσει αξιόλογα την συμμετοχή τους στην κοινή τραπεζική αγορά και συμβάλλουν εποικοδομητικά στην ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση και νομισματική ενοποίηση. Οι κυριότερες τάσεις και εξελίξεις που χαρακτηρίζουν τον τομέα της συνεταιριστικής πίστωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά τα τελευταία χρόνια είναι:

Πρώτον, η σημαντική διεύρυνση του πεδίου των δραστηριοτήτων των Συνεταιριστικών Τραπεζών οδήγησε αναπόφευκτα στην εφαρμογή πολλών σύγχρονων χρηματο-οικονομικών τεχνικών για την χρηματοδότηση των φορέων οικονομικής δραστηριότητας.

Δεύτερον, η ανεπιφύλακτη υιοθέτηση του προτύπου της τράπεζας πολλαπλών συναλλαγών (universal banking) και η αύξηση του μεγέθους και της δομής των συνεταιριστικών πιστωτικών οργανισμών που επιτυγχάνεται κυρίως μέσω συγχωνεύσεων τοπικών και περιφερειακών τραπεζών. Οι μικρές μονάδες συμπύσσονται για να προκύψει συγκέντρωση πολλών φορέων παροχής υπηρεσιών συνεταιριστικής πίστωσης σε μεγαλύτερους ομίλους τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Τρίτον, με την πρόοδο που συντελείται στη χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση και το άνοιγμα στον ανταγωνισμό όλων των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας παρατηρείται σημαντική απώλεια ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και προνομίων που είχαν σε αρκετές χώρες οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, όπως π.χ. φορολογικές απαλλαγές, κρατικές ενισχύσεις, μονοπώλιο σε ορισμένες εργασίες κ.λ.π.

Τέταρτον, οι ευρωπαϊκοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί έλαβαν έγκαιρα το μήνυμα της απελευθέρωσης και της ενοποίησης των χρηματοπιστωτικών αγορών στην Ευρώπη και διεθνώς και έχουν την ανάλογη συμμετοχή στις μεγάλες ανακατατάξεις που συντελούνται σήμερα στον τραπεζικό τομέα.

Πέμπτον, παρατηρείται μια γενική τάση υπαγωγής των πιστωτικών συνεταιρισμών στις αρχές και τους κανόνες της τραπεζικής νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

Οι προηγούμενες διαπιστώσεις ερμηνεύουν οπωσδήποτε την αναβάθμιση του λειτουργικού ρόλου των φορέων της συνεταιριστικής πίστωσης στην Ευρώπη και απαντούν στο ερώτημα γιατί οι χρηματοπιστωτικές τους δραστηριότητες είναι σήμερα ίδιες με αυτές των εμπορικών τραπεζών.

Η εξέλιξη αυτή επιταχύνθηκε κυρίως μέσα στο πλαίσιο των θεσμικών και οργανωτικών ρυθμίσεων που συνδέονται με την δημιουργία της κοινής χρηματοπιστωτικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα άρχισαν να αναπτύσσονται από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Η μεγάλη αυτή χρονική καθυστέρηση οφείλεται σε πολλούς κοινωνικό-οικονομικούς λόγους που έχουν άμεση σχέση με την ιστορία κάθε χώρας.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες εμφανίζονται κυρίως σε αγροτικές περιοχές, εκεί όπου δεν δραστηριοποιούνται επαρκώς ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες. Στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα οι Συνεταιριστικές Τράπεζες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης συνεχίζουν να αναπτύσσονται, αλλά πλέον έχουν αποκτήσει εθνικό ή ακόμη και διεθνή χαρακτήρα.

Έτσι, σε ορισμένες δυτικοευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Ολλανδία) οι Συνεταιριστικές Τράπεζες κατατάσσονται μεταξύ των πρώτων σε κύκλο εργασιών. Από αυτές οι μεγαλύτερες λειτουργούν πλέον ως χρηματοπιστωτικοί όμιλοι, αν και εξακολουθούν να στηρίζονται πάνω στις συνεταιριστικές ιδιοκτησιακές βάσεις. Επιπλέον εξακολουθούν να στηρίζονται ακόμη και σήμερα στη στενότερη σύνδεση τους με την επαρχία, με τους συνεταίρους που έχουν πλέον παράδοση και εμπιστοσύνη στην συνεταιριστική πίστη.

Εξάλλου, σε αρκετές δυτικοευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν μεγάλες και πολλές συνεταιριστικές βιομηχανίες (σφαγεία, βιομηχανίες ειδών διατροφής, κ.λ.π.) και μονάδες εμπορίας που χρηματοδοτούνται από στενά συνεργαζόμενες μ' αυτές Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Σε ορισμένες περιοχές της Βόρειας Ευρώπης είναι έντονα αναπτυγμένες οι μεγάλες μονάδες λιανεμπορίου που στηρίζονται στην συνεταιριστική ιδιοκτησία και συνδέονται άμεσα με Συνεταιριστικές Τράπεζες, οι οποίες εκτός από τις συνήθειες εργασίες ασχολούνται ιδιαίτερα με την καταναλωτική και ευρύτερα με την λεγόμενη «λαϊκή» πίστη.

Στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης λειτούργησαν Συνεταιριστικές Τράπεζες κατά την διάρκεια της μακρόχρονης εφαρμογής του κεντρικού σχεδιασμού της οικονομίας.

Στην πραγματικότητα αυτές οι υπό πλήρη κρατικό έλεγχο Συνεταιριστικές Τράπεζες δεν είχαν την δική τους αυτοτέλεια και το κυριότερο, δεν δραστηριοποιήθηκαν μέσα σε συνθήκες πλήρους λειτουργίας των μηχανισμών της αγοράς.

Οι τράπεζες αυτές ήταν στη πραγματικότητα «κρατικοσυνεταιριστικές» τράπεζες, οι οποίες βέβαια παρουσιάζουν μεγάλη καθυστέρηση στον εκσυγχρονισμό και στην παραγωγή «νέων προϊόντων».

Σήμερα, με την εισαγωγή των μηχανισμών της αγοράς οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη έχουν απαλλαγεί από τη στενή κρατική εξάρτηση και είναι υποχρεωμένες να λειτουργούν με καθαρά ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια για να καταφέρουν να επιβιώσουν.

3. Το συνεργατικό κίνημα στην Κύπρο.

Στην Κύπρο τα μέλη των 423 «Συνεργατικών Εταιριών» υπερβαίνουν τις 300.000. Από αυτές τις συνεργατικές εταιρείες οι 360 είναι απεριόριστης ευθύνης και οι υπόλοιπες 63 περιορισμένης ευθύνης. Όλες μαζί συγκεντρώνουν το 35% περίπου των καταθέσεων στην Κύπρο και συναποτελούν την Κεντρική Συνεταιριστική Τράπεζα Κύπρου. Από το σύνολο των δανείων που χορηγούν οι συνεργατικές εταιρείες στα μέλη τους το 70% προορίζεται για οικιστικά δάνεια, 18% για προσωπικά-

επαγγελματικά δάνεια και μόνο 12% για γεωργικά δάνεια. Το επιτόκιο χορηγήσεων κυμαίνεται μεταξύ 8-10%.

Είναι αναμφίβολο ότι το συνεργατικό κίνημα στην Κύπρο έχει αναπτυχθεί σε ζηλευτό επίπεδο, παρά τις αντιξοότητες και τα προβλήματα που χρειάστηκε να επιλυθούν. Πρέπει όμως να ομολογηθεί ότι η συνεταιριστική πίστη με την μορφή αυτή στηρίχθηκε και στηρίζεται από τις εκάστοτε κυπριακές κυβερνήσεις αφού μέχρι και σήμερα τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα δεν υπόκεινται σε φορολογία καθώς και στο νομισματικό έλεγχο της Κεντρικής Τράπεζας και, συγκεκριμένα σε ότι αφορά τις ρυθμίσεις του ελαχίστου ποσοστού ρευστότητας που εφαρμόζεται για τις εμπορικές τράπεζες.

Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι σχεδόν κάθε πόλη και χωριό της Κύπρου έχει το δικό του συνεργατικό πιστωτικό ίδρυμα και πως όλα αυτά μαζί διαχειρίζονται το 1/3 των καταθέσεων και των δανείων του ευρύτερου τραπεζικού συστήματος.

Α΄. Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Γιατί καθυστέρησε η ανάπτυξη της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα.

Από ιστορική άποψη η Ελλάδα, ακόμη και υποδουλωμένη έδειξε τις αρετές του λαού της στο συνεταιριστικό ή συνεργατικό τομέα για την ανάπτυξη οικονομικών, αλλά και κοινωνικών και πολιτισμικών δραστηριοτήτων. Αρκεί να αναφέρουμε τις ορεινές συσσωματώσεις της Τουρκοκρατίας, τους ναυτικούς συνεταιρισμούς (Ύδρα, Σπέτσες, Ψαρά κ.α.), την Κοινή Συντροφία των Αμπελακίων κ.ο.κ. Το πρότυπο αυτό της Αμπελακιώτικης Συντροφίας είχε πολλά κοινά χαρακτηριστικά με τα «συνεταιριστικά χωριά» του R.Owen στην Αγγλία, με τα «φαλαγγεία» του C.Fourier στη Γαλλία, καθώς και με τα συνεταιριστικά μοντέλα του H.Schulze-Delitzsch και του W.Raiffeisen στη Γερμανία, πάνω στα οποία στηρίζονται όλες οι σύγχρονες μορφές συνεταιρισμών. Το αξιοθαύμαστο μοντέλο των Αμπελακίων προηγήθηκε χρονολογικά στην Ευρώπη (το καταστατικό της Α΄ Κοινής Συντροφίας των Αμπελακίων χρονολογείται από τον Ιανουάριο του 1780) και μελετήθηκε από τους πρωτεργάτες του σύγχρονου συνεταιριστικού κινήματος. Σήμερα, με την εξειδικευμένη μορφή του φορέα της συνεταιριστικής πίστεως, έρχεται αυτή την φορά να διαδραματίσει και στην Ελλάδα τον ρόλο που του αξίζει.

Σε σύγκριση με τις εμπορικές τράπεζες οι φορείς της συνεταιριστικής πίστεως σε όλη την διάρκεια της νεότερης Ελληνικής Πολιτείας αναγκάστηκαν να παραμείνουν στην αφάνεια, παρά το γεγονός ότι από το 1915 και μέχρι το 1986, υπήρξε ένα στοιχειώδες θεσμικό πλαίσιο και για τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς. Κατά την τριετία 1927-1929 ανασυγκροτήθηκε εκ βάθρων το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Ιδρύθηκαν: η Τράπεζα της Ελλάδος για την άσκηση του εκδοτικού προνομίου, η Αγροτική Τράπεζα για την άσκηση της γεωργικής πίστεως, η Εθνική-Κτηματική Τράπεζα για την άσκηση της στεγαστικής πίστεως κ.α. Στα πλαίσια αυτής της ανασυγκρότησης οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί εξακολουθούσαν να παραμένουν στην αφάνεια, αφού δεν υπήρχαν οι ανάλογες ρυθμίσεις και για την συνεταιριστική πίστη.

Η μεγάλη αυτή καθυστέρηση στη θεσμική θεμελίωση και στην ανάπτυξη των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων, ιδιαίτερα σε

σύγκριση με την αλματώδη, όπως είδαμε, εξέλιξη τους στην Ευρώπη και την Κύπρο, οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες, οι οποίοι συνδέονται στενά με την ιστορία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και έχουν άμεση σχέση με την πολιτική της Αγροτικής Τράπεζας που εφάρμοζε την ελεγχόμενη κρατική γεωργική πίστη και, κυρίως, με τη μεγάλη κρατική παρέμβαση στην πιστωτική λειτουργία (διοικητικός καθορισμός των επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, άμεσοι και έμμεσοι έλεγχοι στις χορηγήσεις δανείων και πιστώσεων, συναλλαγματικοί περιορισμοί κ.λ.π.).

Εκτός από την έλλειψη σαφούς νομοθετικού πλαισίου και τον κρατικό παρεμβατισμό στην πιστωτική λειτουργία, υπάρχουν και άλλοι λόγοι που εξηγούν την καθυστέρηση στην ανάπτυξη του θεσμού της συνεταιριστικής πίστεως στην χώρα μας. Αρνητικές υπήρξαν π.χ. και οι εμπειρίες από την δραστηριοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών ιδίως κατά την δεκαετία του 1980, που οδήγησαν κατά κανόνα σε υπερχρέωση και σε αδυναμία αποπληρωμής των οφειλών τους. Το γεγονός αυτό απέφερε κάποιο κλονισμό της εμπιστοσύνης πολλών και κυρίως του πληθυσμού της ελληνικής επαρχίας σε ότι αφορά τις δυνατότητες που έχουν σήμερα οι φορείς της συνεταιριστικής πίστεως να επιτύχουν μάλιστα με καθαρά ιδιωτικό-οικονομικά κριτήρια, εκεί όπου απέτυχαν συνολικά οι αγροτικοί συνεταιρισμοί.

2. Η δημιουργία του νέου θεσμικού πλαισίου και οι πρώτες Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα.

Αν και η συνεταιριστική ιδέα στην Ελλάδα άνθισε από την περίοδο της τουρκοκρατίας, σε γενικές γραμμές οι συνεταιρισμοί στην Νεοελληνική Πολιτεία δεν σταδιοδρόμησαν ανάλογα. Από το 1915 και μέχρι το 1986 ίσχυσε ο βασικός νόμος **602/1915** με τον οποίο ρυθμιζόνταν η λειτουργία των αστικών συνεταιρισμών κάθε φύσεως, συμπεριλαμβανομένων βέβαια και των πιστωτικών συνεταιρισμών.

Το νομικό αυτό υπόβαθρο εκσυγχρονίστηκε και συστηματοποιήθηκε σημαντικά με τις ρυθμίσεις του νόμου **1667/1986 «Αστικοί Συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις»** (ΦΕΚ Α', 196/6.12.86). Με το νόμο αυτό προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η σύσταση και λειτουργία αμιγούς αστικού πιστωτικού συνεταιρισμού, με κύριο πεδίο εργασιών την αποδοχή καταθέσεων από τα μέλη του και την παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων, επίσης στα μέλη του. Η άσκηση της εποπτείας

γενικά επί των αστικών συνεταιρισμών ανατέθηκε τότε στη διεύθυνση του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

Μέσα σε λίγα χρόνια οι καινοτόμες ρυθμίσεις του νόμου 1667/1986 απέδωσαν εντυπωσιακά στη λειτουργία των πρώτων αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών, γεγονός που διευκόλυνε την θέσπιση με τον **Τραπεζικό νόμο 2076/1992**, για πρώτη φορά, της νομικής μορφής του συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος ή, με άλλες λέξεις, της Συνεταιριστικής Τράπεζας. Με τον Τραπεζικό νόμο, που αποτελεί ενσωμάτωση των αρχών και των κανόνων του κοινοτικού τραπεζικού δικαίου, τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα για να έχουν την δυνατότητα διεξαγωγής τραπεζικών εργασιών, τέθηκαν πλέον υπό την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία όπως και στην κύρια κατηγορία των πιστωτικών ιδρυμάτων, δηλαδή των ανωνύμων τραπεζικών εταιρειών, χορηγεί την κατά νόμο άδεια ιδρύσεως και εποπτεύει την λειτουργία τους.

Όταν θεσπίστηκε το πιο πάνω θεσμικό πλαίσιο λειτουργούσαν ήδη στην Ελλάδα τρεις πιστωτικοί συνεταιρισμοί. Ο **Πιστωτικός Συνεταιρισμός Τεχνοεργατών Λαμίας** που ιδρύθηκε το 1900 με έδρα την πρωτεύουσα του Νομού Φθιώτιδας, ο **Αναπτυξιακός και Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Ιωαννίνων «Ο Στόχος»** που ιδρύθηκε το 1979 με έδρα τα Ιωάννινα και ο **Αναπτυξιακός και Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Κορινθίας «Ο Ερμής»** που ιδρύθηκε το 1984 με έδρα το Ξυλόκαστρο.

Οι τρεις αυτοί πρωτοπόροι πιστωτικοί συνεταιρισμοί ίδρυσαν το Δεκέμβριο του 1991 την **Ελληνική Ομοσπονδία Πιστωτικών Αστικών Συνεταιρισμών (ΕΛ.Ο.Π.Α.Σ.)** με έδρα τη Λαμία. Από την 1^η Ιανουαρίου του 1992 η ΕΛ.Ο.Π.Α.Σ. υπήρξε πλήρες μέλος της European Association of Cooperative Banks (Ευρωπαϊκή Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών), η οποία εδρεύει στις Βρυξέλλες. Σκοποί της ΕΛ.Ο.Π.Α.Σ., που έπρεπε να κινηθεί αποκλειστικά στη σφαίρα του ιδιωτικού τομέα, ήταν ο συντονισμός των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων των πιστωτικών συνεταιρισμών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, η εναρμόνιση των μεθόδων και των δομών τους, η επαφή και εκπροσώπηση τους σε αντιστοίχους επαγγελματικούς οργανισμούς του χρηματοπιστωτικού τομέα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και η ενθάρρυνση και η ανάπτυξη της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα. Πρώτη εκδήλωση των δραστηριοτήτων της ΕΛ.Ο.Π.Α.Σ. υπήρξε η διοργάνωση στη Λαμία στις 24 Απριλίου 1993 συνεδρίου με θέμα: «Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα και στην Ευρώπη: ο ρόλος τους σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό

επίπεδο». Στο συνέδριο αυτό, που ήταν υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συμμετείχαν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών, μέλη της Διοικήσεως των μεγάλων συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων της Ευρώπης, τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων και άλλοι παράγοντες των τριών πρώτων πιστωτικών συνεταιρισμών της Ελλάδας και πολλά στελέχη του επιχειρηματικού και του τραπεζικού χώρου.

Το πιο σημαντικό βήμα για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της συνεταιριστικής πίστεως στην Ελλάδα υπήρξε οπωσδήποτε η έκδοση του Τραπεζικού νόμου 2076/1992, που συμπεριέλαβε στο πεδίο εφαρμογής του τους αμιγείς πιστωτικούς συνεταιρισμούς του νόμου 1667/1986. Άμεση συνέπεια ήταν η ίδρυση δεκάδων πιστωτικών συνεταιρισμών στην Ελλάδα και υποβολή αιτήσεων πολλών από αυτούς για άδεια συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Έτσι στις 2 Νοεμβρίου του 1993 ο Αναπτυξιακός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Νομού Ιωαννίνων και ο Πιστωτικός Συνεταιρισμός Τεχνοεργατών Λαμίας ύστερα από απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος άρχισαν την λειτουργία τους ως **«Συνεταιριστική Τράπεζα Ιωαννίνων-Ο Στόχος»** και **«Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας»**, αντίστοιχα. Το 1994 δόθηκε άδεια λειτουργίας σαν Συνεταιριστική Τράπεζα Ηρακλείου στον Πιστωτικό Αναπτυξιακό Συνεταιρισμό Νόμου Ηρακλείου ενώ και η «Αχαϊκή Πίστη» εξελίχθηκε σε **«Αχαϊκή Πίστη Συνεταιριστική Τράπεζα»**. Το 1995 η λειτουργία της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηρακλείου επεκτάθηκε σε επίπεδο διοικητικής περιφέρειας της Κρήτης και μετονομάστηκε σε **«Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα»**. Ακολούθησαν το 1995 η **«Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου»** και το 1996 η **«Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου»**. Άλλοι πιστωτικοί συνεταιρισμοί στοχεύουν στην άμεση ή έμμεση εξέλιξη τους σε Συνεταιριστικές Τράπεζες, ενώ σε πολλές περιοχές της χώρας προσανατολίζονται προς την ίδρυση πιστωτικών συνεταιρισμών. Η εφαρμογή της συνεταιριστικής πίστεως αρχίζει πια να εδραιώνεται και στην Ελλάδα.

3.Η ίδρυση της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος και η σημασία της.

Πολύ θετική εξέλιξη στο χώρο της συνεταιριστικής πίστωσης στην Ελλάδα, πρέπει να θεωρηθεί η δημιουργία της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (Ε.Σ.Τ.Ε.) με την υπογραφή του καταστατικού της στα Ιωάννινα, ύστερα από τις αμοιβαίες υποχωρήσεις των εκπροσώπων (προέδρων) των Συνεταιριστικών Τραπεζών Λαμίας, Ιωαννίνων, Ηρακλείου, Αχαΐας και του Αναπτυξιακού Πιστωτικού Συνεταιρισμού Κορινθίας στις 23 Ιουλίου του 1995.

Έκτος από την έγκριση του καταστατικού της Ε.Σ.Τ.Ε., διαμορφώθηκε για πρώτη φορά ένα στοιχειώδες πλαίσιο κοινών άρχων και κανόνων λειτουργίας της συνεταιριστικής πίστωσης στην χώρα μας. Στα πλαίσια αυτής της κοινής δράσης αποφασίστηκε η άσκηση πίεσης για φορολογική πολιτική παρόμοιας με αυτή των εμπορικών τραπεζών, καθιστώντας έτσι τις Συνεταιριστικές Τράπεζες ιδιαίτερα ελκυστικές και στο τομέα των καταθέσεων.

Έδρα της Ε.Σ.Τ.Ε. ορίστηκε για ιστορικούς λόγους η Λαμία ενώ συμφωνήθηκε να λειτουργεί γραφείο και στην Αθήνα.

Η εκπροσώπηση συνεταιριστικών τραπεζών-μελών στη γενική συνέλευση αποφασίστηκε να είναι η εξής: α) Συνεταιριστική Τράπεζα με συνεταίρους-μέλη μέχρι και 4.000 θα έχει 2 εκπροσώπους, β) Συνεταιριστική Τράπεζα με μέλη μέχρι 8.000 θα έχει 3 εκπροσώπους και γ) Συνεταιριστική Τράπεζα με μέλη άνω των 8.000 θα έχει 4 εκπροσώπους.

Για την επίτευξη απαρτίας της γενικής συνέλευσης των εκπροσώπων τραπεζών-μελών της Ε.Σ.Τ.Ε. ορίστηκε ότι απαιτείται το 50% συν ένας εκπρόσωπος για λήψη αποφάσεων εφ' όλων των θεμάτων πλην των θεμάτων που αναφέρονται στο σχέδιο του ιδρυτικού καταστατικού, όπου απαιτείται πλειοψηφία των 2/3 μελών της Ένωσης.

Η Ε.Σ.Τ.Ε. αποτελεί πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών όπως προηγουμένως η ΕΛ.Ο.Π.Α.Σ.

Η υπογραφή του καταστατικού ήρθε σε μία εποχή που οι Συνεταιριστικές Τράπεζες βρίσκονται σε ανάπτυξη τόσο με την έννοια της βελτίωσης των οικονομικών μεγεθών των εν λειτουργία τραπεζών όσο και με την δημιουργία νέων συνεταιριστικών τραπεζών. Με την δημιουργία της Ε.Σ.Τ.Ε παρουσιάστηκε πρόοδος στην καθιέρωση της συνεταιριστικής πίστωσης και στη Ελλάδα. Ήδη

λειτουργούν 31 πιστωτικοί συνεταιρισμοί και υπάρχουν οι προοπτικές για την ίδρυση και άλλων σε κάθε γωνιά της χώρας. Από αυτούς τους 31 πιστωτικούς συνεταιρισμούς οι 8 είναι τακτικά μέλη της Ένωσης, οι 14 συνδεδεμένα μέλη, άλλοι 9 πιστωτικοί συνεταιρισμοί λειτουργούν χωρίς να υπάγονται στην Ε.Σ.Τ.Ε. Αρκετά τοπικά επιμελητήρια προγραμματίζουν την ίδρυση πιστωτικών συνεταιρισμών και 5 από αυτά έχουν ήδη παρουσιάσει δημόσια την πρόθεση τους προς αυτή την κατεύθυνση. Με αυτά τα δεδομένα ο «χάρτης» των πιστωτικών συνεταιριστικών ιδρυμάτων παρουσιάζεται σήμερα ως εξής:

ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Σ.Τ.Ε.

1. Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας
2. Συνεταιριστική Τράπεζα Ιωαννίνων «Ο Στόχος»
3. «Αχαϊκή Πίστη» Συνεταιριστική Τράπεζα
4. Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα
5. Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων
6. Συνεταιριστική Τράπεζα Δωδεκανήσου
7. Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου
8. Αναπτυξιακός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Κορινθίας «Ο Ερμής»

ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Σ.Τ.Ε.

1. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Άρτας «Αρτινή Εγγύηση»
2. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Λέσβου-Λήμνου
3. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Μαγνησίας «Μαγνησιακή Πίστη»
4. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Τρικάλων
5. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Εύβοιας «Ευβοϊκή Πίστη»
6. Αστικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Διεθνούς Αναπτύξεως Ν.Θεσσαλονίκης «Ροτόντα»
7. Αστικός Πιστωτικός Συνεταιρισμός Δράμας «Μακεδονική Πίστη»
8. Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Ν.Καρδίτσας
9. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Σερρών
10. Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Καστοριάς
11. Πιστωτικός Αναπτυξιακός Συνεταιρισμός Κοζάνης
12. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Αιτωλοακαρνανίας «Αιτωλική Πίστη»
13. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Πιερίας «Ολυμπιακή Πίστη»
14. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Βοιωτίας

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Σ.Τ.Ε.

1. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Αργολίδας
2. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Αττικής
3. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Καβάλας

4. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Κεφαλληνίας-Ιθάκης
5. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Κορινθίας «Κορινθιακή Πίστη»
6. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Μεσσηνίας
7. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Ξάνθης
8. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Ν. Ζακύνθου
9. Πιστωτικός Συνεταιρισμός Θεσσαλονίκης

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΥΠΟ ΙΔΡΥΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΑ

1. Επιμελητήριο Κέρκυρας
2. Επιμελητήριο Κιλκίς
3. Επιμελητήριο Κυκλάδων
4. Επιμελητήριο Λάρισας
5. Επιμελητήριο Τριπόλεως

4. Η δημιουργία της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ελλάδος.

Από τις υπηρεσίες της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος συντάχθηκε το καταστατικό του Πανελλήνιου Πιστωτικού Συνεταιρισμού το οποίο εγκρίθηκε από την ιδρυτική Γενική Συνέλευση των μελών, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 13 Σεπτεμβρίου του 1997.

Το καταστατικό υπογράφηκε από 16 συνολικά ιδρυτικά μέλη, 6 Συνεταιριστικές Τράπεζες και 10 πιστωτικούς συνεταιρισμούς, καθένα από τα οποία γράφτηκε για μία συνεταιριστική μερίδα ονομαστικής αξίας 500.000 δρχ. Σημειώνεται ότι στο Συνεταιρισμό αυτό δεν συμμετέχει ένα τακτικό μέλος της Ε.Σ.Τ.Ε, η Συνεταιριστική Τράπεζα Έβρου.

Το καταστατικό του Πανελλήνιου Πιστωτικού Συνεταιρισμού κατατέθηκε στο Ειρηνοδικείο Αθηνών και εγκρίθηκε με την 14/13.10.97 πράξη του Ειρηνοδίκη. Ο Συνεταιρισμός αυτός, όπως αναφέρεται στο καταστατικό του, θα λειτουργήσει ως πιστωτικό ίδρυμα με την επωνυμία «**Συνεταιριστική Τράπεζα της Ελλάδος -ΣΥΝ.Π.Ε.**»

Η κεντρική αυτή Συνεταιριστική Τράπεζα θα προσφέρει υπηρεσίες μόνο στα μέλη της (Νομικά Πρόσωπα) το κόστος των οποίων θα επιρρίπτεται σ' αυτά. Οι υπηρεσίες που θα προσφέρει ενδεικτικά είναι οι εξής:

1. Διαχείριση διαθεσίμων.
2. Άντληση ή τοποθέτηση κεφαλαίων στη διατραπεζική αγορά δραχμών και συναλλάγματος.

3. Συνεργασία με ανταποκριτές εξωτερικού.
4. Νέα τραπεζικά προϊόντα.
5. Παροχή υπηρεσιών μέσω των διατραπεζικών συστημάτων «ΔΙΑΣ».
6. Παροχή πάσης μορφής πληροφοριακών στοιχείων.
7. Χρήση ΑΤΜ's.
8. Αγορά τίτλων Δημοσίου για λογαριασμό των μελών.
9. Λειτουργία Γραφείου Συμψηφισμού.
10. Μεταφορά Τεχνογνωσίας.
11. Εκπαίδευση προσωπικού.
12. Χορήγηση δανείων με ή χωρίς εγγυήσεις.
13. Πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring-Fortaiting).
14. Πράξεις διενέργειας πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων.
15. Πράξεις επί συναλλάγματος.
16. Παροχή συμβουλών για την διαχείριση Χαρτοφυλακίου.
17. Διενέργεια εισαγωγών-εξαγωγών για λογαριασμό των μελών.
18. Ανάπτυξη και υποστήριξη μηχανογραφικού δελτίου για τα μέλη.

Β'. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1. Παροχή άδειας λειτουργίας Συνεταιριστικής Τράπεζας

Για την παροχή άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος από την Τράπεζα της Ελλάδος σε πιστωτικό συνεταιρισμό πρέπει να πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις του Τραπεζικού νόμου και ιδίως οι διατάξεις του άρθρου 5 του νόμου 2076/1992 «ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων...»

Ειδικά για τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς που μετεξελίσσονται σε Συνεταιριστικές Τράπεζες ισχύουν οι ακόλουθοι ειδικοί όροι της ΠΔ/ΤΕ 2258/93 που αφορούν το αρχικό κεφάλαιο και τα μέλη:

Πρώτον, απαιτείται η ύπαρξη ελάχιστου καταβεβλημένου κεφαλαίου:

α) Εξακοσίων εκατομμυρίων δραχμών (600.000.000 δρχ.), προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη κατοίκους αποκλειστικά του νομού της έδρας τους, με εξαίρεση τους συνεταιρισμούς της περιφέρειας Αττικής και του νομού Θεσσαλονίκης.

β) Δύο δισεκατομμυρίων δραχμών (2.000.000.000 δρχ.) προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη αποκλειστικά κατοίκους του νομού της έδρας τους και των όμορων νομών ή της διοικητικής περιφέρειας της έδρας τους.

γ) Τεσσάρων δισεκατομμυρίων δραχμών (4.000.000.000 δρχ.) προκειμένου για συνεταιρισμούς που εγγράφουν ως μέλη κατοίκους της περιφέρειας Αττικής και του νομού Θεσσαλονίκης.

Δεύτερον, οι συνεταίροι-μέλη των πιστωτικών συνεταιρισμών πρέπει να έχουν, κατά την έγκριση της αίτησης εγγραφής τους σ' αυτούς, κατοικία (ή έδρα για τα νομικά πρόσωπα) εντός του γεωγραφικού διαμερίσματος που προσδιορίζεται με βάση τα ίδια κεφάλαια του κάθε συνεταιρισμού. Επίσης η πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου του πιστωτικού συνεταιρισμού, καθώς και το ένα τουλάχιστον από τα δύο πρόσωπα που είναι εξίσου υπεύθυνα για την λειτουργία και τον προσανατολισμό της λειτουργίας του πιστωτικού συνεταιρισμού, πρέπει να έχουν την κατοικία τους εντός του γεωγραφικού διαμερίσματος που προσδιορίζεται με βάση το αρχικό κεφάλαιο του κάθε συνεταιρισμού.

Σύμφωνα με τον Τραπεζικό νόμο 2076/92, την παραπάνω Π.Δ/Τ.Ε και άλλες κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος, οι

πιστωτικοί συνεταιρισμοί που προσανατολίζονται στην άμεση εξέλιξη τους σε Συνεταιριστικές Τράπεζες οφείλουν να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες:

1. Υποβάλλουν σχετική αίτηση στην Τράπεζα της Ελλάδος και πριν την χορήγηση της απαιτούμενης άδειας ιδρύσεως και λειτουργίας συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος πρέπει να καταθέσουν το κατά νόμο αρχικό κεφαλαίο σε μετρητά. Στην περίπτωση αυτή η Τράπεζα της Ελλάδος δικαιούται σε εύλογη προθεσμία μετά την υποβολή της αιτήσεως από το Διοικητικό Συμβούλιο του πιστωτικού συνεταιρισμού, να ζητήσει την κατάθεση εγγυητικής επιστολής ισόποσης με το αρχικό κεφαλαίο του υπό ίδρυση συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος. Η εγγυητική αυτή επιστολή λειτουργούσας Τράπεζας που πρέπει να είναι μία για το σύνολο του αρχικού συνεταιριστικού κεφαλαίου, επιστρέφεται μετά την ολοσχερή κατάθεση του σε μετρητά η οποία πιστοποιείται κατ' αυτόν τον τρόπο.

2. Γνωστοποιούν στην Τράπεζα της Ελλάδος την ταυτότητα και πλήρη βιογραφικά σημειώματα δύο τουλάχιστον προσώπων που θα είναι υπεύθυνα για την λειτουργία και τον προσανατολισμό του πιστωτικού ιδρύματος. Τουλάχιστον το ένα από τα πρόσωπα αυτά πρέπει να συμμετάσχει, ως μέλος, στο Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος, ενώ ισχύει και ο κανόνας ότι η ύπαρξη δύο τουλάχιστον προσώπων επιφορτισμένων με τις αρμοδιότητες που ορίζει γενικά ο νόμος «αποτελεί προϋπόθεση για την συνέχιση της λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος» (άρθρο 6, παρ. 1γ του νόμου 2076/92). Η ξεχωριστή σημασία που προσδίδει στις ρυθμίσεις αυτές ο Τραπεζικός νόμος, κατ' εναρμόνιση με τους αντίστοιχους κανόνες του κοινοτικού τραπεζικού δικαίου, αποδεικνύεται και από την διακριτική ευχέρεια που παρέχει ο νόμος στην Τράπεζα της Ελλάδος να μην χορηγεί την αιτούμενη άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος, αν το αρμόδιο συλλογικό όργανο της κρίνει ότι τα, τουλάχιστον δύο, παραπάνω υπεύθυνα πρόσωπα «δεν είναι αξιόπιστα ή εν γένει κατάλληλα να εξασφαλίσουν την συνετή και χρηστή διαχείριση του πιστωτικού ιδρύματος» ή «δεν διαθέτουν την απαιτούμενη κατάρτιση και εμπειρία, όπως η εμπειρία τους αυτή προκύπτει από προϋπηρεσία τους σε θέσεις ανάλογης ευθύνης, κατά προτίμηση σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα» (άρθρο 7 του νόμου 2076/92).

3. Υποβάλλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος πρόγραμμα επιχειρηματικής δραστηριότητας, δηλαδή οικονομοτεχνική μελέτη σκοπιμότητας, για το είδος, την έκταση των εργασιών και το χρονοδιάγραμμα επιτεύξεως των στόχων και των σκοπών του υπό ίδρυση συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και για το πλαίσιο της διοικητικής και λογιστικής οργανώσεως και των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου. Αναλυτικότερα, η μελέτη σκοπιμότητας πρέπει να περιλαμβάνει πλήρη και λεπτομερή περιγραφή των εργασιών που θα αναλάβει με βάση το υπάρχον ήδη καταστατικό το υπό ίδρυση συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα. Σύμφωνα με την ισχύουσα πρακτική η μελέτη σκοπιμότητας ενδείκνυται να περιλαμβάνει πρόγραμμα δράσεως και αναπτύξεως των εργασιών της Συνεταιριστικής Τράπεζας κατά τα πρώτα 3 έτη της λειτουργίας της. Στην ίδια οικονομοτεχνική μελέτη πρέπει να υπάρχουν και προβλέψεις για την εξέλιξη των βασικών λογαριασμών του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων χρήσης και των ταμειακών ροών. Εκτός από την ανάλυση της οργανωτικής δομής, των εσωτερικών ελέγχων, των ελεγκτικών-λογιστικών εργασιών και της διοικητικής διάρθρωσης του υπό μετεξέλιξη πιστωτικού συνεταιρισμού, στη μελέτη πρέπει να υπάρχουν τα σχετικά οργανογράμματα και οι κανονισμοί εργασίας, καθώς και ο αριθμός, η σύνθεση και τα προσόντα του προσωπικού. Πρόσθετα, είναι απαραίτητο στην μελέτη σκοπιμότητας να υπάρχει πλήρης περιγραφή του συστήματος ηλεκτρονικών υπολογιστών και του συστήματος της ορθής λειτουργίας τους και του συστήματος πληροφορικής που θα είναι στην διάθεση της υπό ίδρυση Συνεταιριστικής Τράπεζας. Ο υπεύθυνος του λογιστηρίου, ο οποίος πρέπει να διαθέτει ανάλογη επιστημονική κατάρτιση και εμπειρία, πρέπει να είναι σε θέση να ενημερώσει τα αρμόδια όργανα ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος (Γενική Επιθεώρηση Τραπεζών) σε ότι αφορά την οργάνωση του λογιστικού συστήματος του υπό ίδρυση συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος. Επιπλέον, στη μελέτη σκοπιμότητας αναφέρονται τα στοιχεία που αφορούν στη προβλεπόμενη εξέλιξη των δεικτών φερεγγυότητας κατά τα πρώτα 3 έτη λειτουργίας της Συνεταιριστικής Τράπεζας, που σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2258/93 πρέπει να είναι 10% ελάχιστο όριο. Τέλος πρέπει οπωσδήποτε στο πρόγραμμα αυτό της επιχειρηματικής δραστηριότητας να υπάρχει αφενός περιγραφή της οικονομικής δραστηριότητας του νομού ή της ευρύτερης διοικητικής περιφέρειας, καθώς και των δυνατοτήτων αναπτύξεως της, αφετέρου διερεύνηση

της τοπικής ή περιφερειακής πιστωτικής αγοράς, την ποσοστιαία συμμετοχή της στις καταθέσεις του συνόλου της χώρας κ.ο.κ.

4. Υποβάλουν στην Τράπεζα της Ελλάδος πλήρη κατάσταση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού Συμβουλίου του Πιστωτικού Συνεταιρισμού μαζί με πλήρη βιογραφικά σημειώματα που πρέπει να περιλαμβάνουν διεύθυνση κατοικίας και επαγγελματική απασχόληση τουλάχιστον για την προηγούμενη 5έτια. Πρόσθετα η εποπτεύουσα αρχή απαιτεί την υποβολή πιστοποιητικών ποινικού μητρώου καθώς και πιστοποιητικών μη πτωχεύσεως για όσους φέρουν την ιδιότητα του εμπόρου. Δεν συντρέχει καταρχήν η υποχρέωση του νόμου για την γνωστοποίηση στην Τράπεζα της Ελλάδος της ταυτότητας των συνεταίρων-μελών του πιστωτικού συνεταιρισμού οι οποίοι θα κατέχουν ειδική συμμετοχή, δηλαδή το 10% και πλέον του συνεταιριστικού κεφαλαίου, όπως κατά την ίδρυση ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας (άρθρο 6, παρ. 1β του νόμου 2076/92). Επίσης δεν υπάρχει υποχρέωση υποβολής δηλώσεων για την προέλευση των χρηματικών μέσων των συνεταίρων για την απόκτηση των συνεταιριστικών μερίδων (άρθρο 6, παρ. 1ε του νόμου 2076/92).

Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει την διακριτική ευχέρεια να χορηγήσει την άδεια λειτουργίας συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος ή να απορρίψει την αίτηση του Διοικητικού Συμβουλίου του πιστωτικού συνεταιρισμού σε Συνεταιριστική Τράπεζα αν κρίνει ότι:

Πρώτον, τα δύο πρόσωπα που θα είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό του προσανατολισμού της δραστηριότητας του πιστωτικού ιδρύματος δεν είναι αξιόπιστα ή εν γένει κατάλληλα να εξασφαλίσουν την συνετή και χρηστή διαχείριση του προτεινόμενου συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος.

Δεύτερον, τα δύο αυτά πρόσωπα δεν διαθέτουν την απαιτούμενη κατάρτιση και εμπειρία, όπως η εμπειρία αυτή προκύπτει από προϋπηρεσία τους σε θέσεις ανάλογης ευθύνης, κατά προτίμηση σε πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα.

Τρίτον, δεν πληρούνται κάποια από τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις για το ύψος και την ολοσχερή καταβολή του συνεταιριστικού κεφαλαίου καθώς και την τήρηση των υποχρεώσεων των ιδρυτών να υποβάλλουν μια σειρά από στοιχεία και πληροφορίες και να συμμορφωθούν με τις διαδικασίες του νόμου.

Σημαντικό είναι ότι η Τράπεζα της Ελλάδος αντλεί από το άρθρο 8 του Τραπεζικού νόμου την εξουσία να ανακαλεί την άδεια

λειτουργίας συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Όταν το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα δεν κάνει χρήση της άδειας μέσα σε διάστημα 12 μηνών από την χορήγηση της, εκτός αν η άδεια παρέχει μεγαλύτερη προθεσμία, όταν αυτό παραιτείται ρητά από την άδεια και όταν το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα έχει πάψει να ασκεί τη δραστηριότητα του για χρονική διάρκεια μεγαλύτερη των 6 μηνών.

β) Όταν η άδεια λειτουργίας έχει χορηγηθεί με βάση ψευδείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές δηλώσεις.

γ) Όταν το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα δεν διαθέτει επαρκή ίδια κεφάλαια και δεν προσφέρει πλέον την εγγύηση ότι μπορεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του έναντι των πιστωτών του και ιδιαίτερα όταν η Τράπεζα της Ελλάδος κρίνει ότι το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα δεν διασφαλίζει πλέον τα εισπρακτέα κεφάλαια που του εμπιστεύθηκαν

δ) Όταν το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα δεν εκπληρώνει πλέον τους όρους, σύμφωνα με την οποία χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας.

ε) Όταν το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα δεν μπορεί ή αρνείται να αυξήσει τα ίδια κεφαλαία, όταν αυτό παρακωλύει με οποιονδήποτε τρόπο τον έλεγχο από την Τράπεζα της Ελλάδος και όταν αυτό παραβιάζει διατάξεις νόμων, αποφάσεων ή κανονισμών των αρχών ασκήσεως εποπτείας και ελέγχου.

Οι αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τη χορήγηση ή μη της άδειας λειτουργίας Συνεταιριστικής Τράπεζας ή την ανάκληση της άδειας, υπόκεινται σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Σε ίδια αίτηση ακυρώσεως υπόκειται και η σιωπηρή παράλειψη της Τράπεζας της Ελλάδος να χορηγήσει άδεια λειτουργίας Συνεταιριστικής Τράπεζας μέσα σε 6 μήνες από την ημερομηνία υποβολής των όλων των στοιχείων που απαιτούνται από τις κείμενες διατάξεις και οπωσδήποτε εντός έτους από την υποβολή της αιτήσεως (άρθρο 8 του νόμου 2076/92).

2. Εργασίες των Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς του νόμου 1667/86 επιτρέπεται να διενεργούν εργασίες που κατά τις ισχύουσες διατάξεις αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των ανώνυμων τραπεζικών εταιρειών. Οι διατάξεις που αφορούν την λειτουργία των εμπορικών

τραπεζών εφαρμόζονται ανάλογα και στις Συνεταιριστικές Τράπεζες (Π.Δ./Τ.Ε 2258/93, Α1).

Δεύτερος γενικός κανόνας, που ωστόσο διαφοροποιεί τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες από τα πιστωτικά ιδρύματα υπό την μορφή πιστωτικών συνεταιρισμών, είναι ότι αυτά συναλλάσσονται αποκλειστικά με τα μέλη τους, με άλλα πιστωτικά ιδρύματα (Εμπορικές Τράπεζες, Ταχυδρομικό Ταμειυτήριο, Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, κτηματικές και αναπτυξιακές τράπεζες, υποκαταστήματα ξένων τραπεζών και λοιπούς φορείς του τραπεζικού συστήματος) καθώς και με το Ελληνικό Δημόσιο. Συναλλαγές με άλλα νομικά πρόσωπα εκτός από αυτά επιτρέπεται μόνο εφόσον σ' αυτές συμμετέχει και μέλος της Συνεταιριστικής Τράπεζας (Π.Δ./Τ.Ε. 2258/93, Α2).

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, έχουν την δυνατότητα να δέχονται καταθέσεις και να χορηγούν πιστώσεις και επιπλέον να ασκούν μία ή περισσότερες ή όλες τις άλλες (μια και η 8^η είναι απαγορευτική) χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες του παρακάτω καταλόγου του Τραπεζικού νόμου που ενσωματώθηκε αυτούσια στο ελληνικό τραπεζικό δίκαιο από την Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία (άρθρο 24 του νόμου 2076/92):

1. Αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων.
2. Χορήγηση πιστώσεων συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring).
3. Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing).
4. Πράξεις διενέργειας πληρωμών και μεταφοράς κεφαλαίων.
5. Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής (πιστωτικών και χρεωστικών καρτών, ταξιδιωτικών και τραπεζικών επιταγών).
6. Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων.
7. Συναλλαγές για λογαριασμό του ίδιου πιστωτικού ιδρύματος ή της πελατείας του σε:
  - α) μέσα της χρηματαγοράς (αξιόγραφα, πιστοποιητικά καταθέσεων κ.λ.π.),
  - β) συνάλλαγμα,
  - γ) προθεσμιακά συμβόλαια χρηματοπιστωτικών τίτλων ή χρηματο-οικονομικά δικαιώματα,
  - δ) συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και νομισμάτων,
  - ε) κινητές αξίες.
8. Συμμέτοχες σε εκδόσεις τίτλων και παροχή συναφών υπηρεσιών περιλαμβανομένων ειδικότερα και των υπηρεσιών αναδόχων εκδόσεως τίτλων. **Η δραστηριότητα αυτή του underwriting απαγορεύεται ρητά από την Π.Δ./Τ.Ε 2258, Α3δ για τις**

Συνεταιριστικές Τράπεζες.

9. Παροχή συμβουλών σε επιχειρήσεις σχετικά με την διάρθρωση του κεφαλαίου, τη βιομηχανική στρατηγική και συναφή θέματα και συμβουλών, καθώς και υπηρεσιών στον τομέα συγχωνεύσεως και εξαγοράς επιχειρήσεων.
10. Μεσολάβηση στις διατραπεζικές αγορές.
11. Διαχείριση χαρτοφυλακίου ή παροχή συμβουλών για την διαχείριση χαρτοφυλακίου.
12. Φύλαξη και διαχείριση κινητών αξίων.
13. Εμπορικές πληροφορίες περιλαμβανομένων, και των υπηρεσιών αξιολογήσεως πιστοληπτικής ικανότητας πελατών.
14. Εκμίσθωση θυρίδων.

Σίγουρα δεν είναι δυνατό οι νεοσύστατες ελληνικές Συνεταιριστικές Τράπεζες να ασκήσουν όλες ή έστω τις περισσότερες από τις παραπάνω 14 κατηγορίες εργασιών της εμπορικής και επενδυτικής τραπεζικής κατά την έννοια του *universal banking*, δηλαδή του προτύπου εργασιών της τράπεζας γενικών ή πολλαπλών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων. Κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό ούτε από τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρείες, οι οποίες όμως μέσα σε λίγα χρόνια έχουν πραγματοποιήσει πολλά βήματα προς αυτό το στόχο. Σ' αυτό το στόχο πρέπει να προσανατολιστούν και οι ελληνικές Συνεταιριστικές Τράπεζες αφού έχουν ενταχθεί πλέον, νομικά και θεσμικά, πλήρως στο τραπεζικό μας σύστημα και τα κριτήρια λειτουργίας τους είναι καθαρά ιδιωτικό-οικονομικά.

Οι εργασίες που ασκούν σήμερα οι Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ελλάδα είναι κυρίως οι **καταθέσεις** (προθεσμίας, ταμειευτηρίου, όψεως και σε τρεχούμενους λογαριασμούς) και οι **χορηγήσεις δανείων** (προσωπικών-καταναλωτικών, στεγαστικών, κεφαλαίων κίνησης, παγίων εγκαταστάσεων επιχειρήσεων, συνεταιριστικά δάνεια κ.α.).

Όπως είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο με την ίδρυση του Πανελλήνιου Πιστωτικού Συνεταιρισμού, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες ακολουθούν στις εξελίξεις τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες υιοθετώντας σύγχρονες τραπεζικές υπηρεσίες (όπως οι πράξεις επί συναλλάγματος, η χρήση του «ΔΙΑΣ» κ.λ.π.) Δεν πρέπει βέβαια να παραλείψουμε και το κοινωνικό και πολιτισμικό έργο των Συνεταιριστικών Τραπεζών αφού δεν παύουν να λειτουργούν πέρα από τραπεζικά ιδρύματα και ως συνεταιρισμοί που ενδιαφέρονται για την κοινωνική ευημερία των μελών τους.

Γ'. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1. Τα θεσμοθετημένα όργανα διοίκησης.

Τα όργανα διοίκησης των Συνεταιριστικών Τραπεζών είναι θεσμικά τα ίδια που συναντούμε σε κάθε μορφή συνεταιριστικού ιδρύματος. Η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο και το Εποπτικό Συμβούλιο. Στην συγκεκριμένη περίπτωση μελετούμε την μορφή αυτών των οργάνων όπως αναλύεται στην περίπτωση των αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών. Οι συνθήκες και οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στα επόμενα ισχύουν σε γενικές γραμμές για τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα της χώρας. Οι διαφορές που παρατηρούνται οφείλονται στις προβλέψεις του καταστατικού του καθενός τραπεζικού καταστήματος. Το γενικό πλαίσιο οριοθετείται από τον νόμο 1667/86 ως εξής:

α) Η Γενική Συνέλευση (άρθρο 5 του ν. 1667/86).

Η Γενική Συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο διοίκησης του συνεταιρισμού. Απαρτίζεται από όλα τα μέλη του, που συνέρχονται σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση όπως ορίζει ο αναφερόμενος νόμος.

Τα μέλη μετέχουν και ψηφίζουν στη Γενική Συνέλευση αυτοπροσώπως, εκτός εάν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Σε συνεταιρισμούς που έχουν εγγεγραμμένα περισσότερα από 1.000 μέλη, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει Γενική Συνέλευση από αντιπροσώπους-μέλη του συνεταιρισμού, οι οποίοι εκλέγονται από περιφερειακές συνελεύσεις, ανάλογα με τον αριθμό των συνεταίρων της περιφέρειας. Στην Ελλάδα οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί προτιμούν την αυτοπρόσωπη συμμετοχή και ψηφοφορία στη Γενική Συνέλευση, η οποία συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μια φορά το έτος, ύστερα από πρόσκληση του Διοικητικού Συμβουλίου και μέσα σε 4 μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσεως.

Η Γενική Συνέλευση συνέρχεται εκτάκτως όποτε την συγκαλέσει το Διοικητικό Συμβούλιο ή όταν το ζητήσει, ορίζοντας συγχρόνως και το θέμα για συζήτηση, το Εποπτικό Συμβούλιο ή το ένα δέκατο (1/10) των μελών του συνεταιρισμού αλλά όχι λιγότερα από 3 μέλη.

Η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, όταν κατά την έναρξη της συνεδριάσεως παρίστανται τα μισά τουλάχιστον μέλη του συνεταιρισμού. Αν δεν υπάρχει απαρτία, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται μετά από 7 ημέρες χωρίς άλλη

πρόσκληση, στον ίδιο τόπο και την ίδια ώρα και αποφασίζει για όλα τα θέματα της αρχικής ημερησίας διατάξεως, εφόσον κατά την έναρξη της συνεδριάσεως παρίσταται το ένα πέμπτο (1/5) τουλάχιστον των μελών του συνεταιρισμού. Αν δεν υπάρξει και πάλι απαρτία, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται ύστερα από 7 ημέρες χωρίς άλλη πρόσκληση στον ίδιο τόπο και την ίδια ώρα και αποφασίζει για όλα τα θέματα της αρχικής ημερησίας διατάξεως με όσα μέλη και αν παρίστανται, ο αριθμός των οποίων στην περίπτωση αυτή δεν πρέπει να είναι κατώτερος από 7.

Για την λήψη των αποφάσεων που αφορούν στη μεταβολή του σκοπού ή της έδρας του συνεταιρισμού, την μεταβολή του ποσού της συνεταιριστικής μερίδας ή της ευθύνης των συνεταίρων, τον αποκλεισμό του συνεταίρου, την παράταση, την διάλυση, την αναβίωση, την συγχώνευση του συνεταιρισμού ή του τρόπου διανομής των κερδών και την ανάκληση και αντικατάσταση μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή του Εποπτικού Συμβουλίου, η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται σε αυτή τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του συνεταιρισμού. Προκειμένου για πιστωτικούς αλλά και για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς καθώς και σε περιπτώσεις επαναληπτικής ψηφοφορίας σε όλες τις μορφές αστικών συνεταιρισμών, η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τα μισά συν ένα τουλάχιστον μέλη. Η επαναληπτική ψηφοφορία βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον των μελών του συνεταιρισμού. Η 2^η επαναληπτική συνέλευση για θέματα αυτής της παραγράφου σε πιστωτικούς και καταναλωτικούς συνεταιρισμούς με πάνω από 1.000 μέλη, βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τουλάχιστον τετρακόσια (400) μέλη του συνεταιρισμού (τροποποίηση που έγινε με το άρθρο 27, παρ. 23 του νόμου 2166/93).

Η ψηφοφορία γίνεται όπως ορίζει το καταστατικό. Ειδικά για αρχαιρεσίες, παροχή εμπιστοσύνης, απαλλαγή από ευθύνη, έγκριση απολογισμού και ισολογισμού και για προσωπικά θέματα η ψηφοφορία είναι μυστική. Τα μέλη του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου δεν έχουν δικαίωμα να ψηφίσουν στα θέματα απαλλαγής από την ευθύνη τους.

Οι αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των ψηφισάντων μελών, ενώ στα θέματα αυξημένης απαρτίας και πλειοψηφίας του άρθρου 5, παρ. 4 του νόμου 1667/86 απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συνεταιρισμού, προκειμένου δε για πιστωτικούς και καταναλωτικούς συνεταιρισμούς απαιτείται πλειοψηφία των

τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών που συγκροτούν την απαρτία της Γενικής Συνέλευσης.

Στους συνεταιρισμούς που έχουν πάνω από 100 μέλη η εκλογή των μελών του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου γίνεται με βάση συνδυασμούς υποψηφίων και μεμονωμένες υποψηφιότητες και με το σύστημα της απλής αναλογικής. Στη παράγραφο 7 του άρθρου 5 του αναφερόμενου νόμου αναλύεται ο τρόπος που διεξάγεται η ψηφοφορία.

Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που είναι αντίθετη στο νόμο ή στο καταστατικό είναι άκυρη. Την ακυρότητα κηρύσσει το δικαστήριο, αν εγείρει σχετική αγωγή ένα μέλος, που δεν συμφώνησε ή οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Η αγωγή αποκλείεται όταν έχει περάσει ένας μήνας τουλάχιστον από τότε που ελήφθη η απόφαση. Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει έναντι όλων.

Η Γενική Συνέλευση αποφασίζει για όλα τα θέματα του συνεταιρισμού. Στην αποκλειστική της αρμοδιότητα υπάγονται «ιδίως»:

- α) Η τροποποίηση του καταστατικού.
- β) Η συγχώνευση, η παράταση της διάρκειας, η διάλυση και η αναβίωση του συνεταιρισμού.
- γ) Η έγκριση των ειδικών κανονισμών εργασίας και προσωπικού.
- δ) Η συμμετοχή σε εταιρεία και η αποχώρηση από αυτή.
- ε) Οι γενικοί όροι της δραστηριότητας του συνεταιρισμού. Η αρμοδιότητα αυτή μπορεί να μεταβιβαστεί και στο Διοικητικό Συμβούλιο.
- στ) Η έγκριση του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσεως.
- ζ) Η εκλογή και η απαλλαγή κάθε ευθύνης του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου.
- η) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη για την αντιμετώπιση εκτάκτων ζημιών ή άλλων εξαιρετικών καταστάσεων.

β) Το Διοικητικό Συμβούλιο (άρθρο 7 του ν. 1667/86).

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από πέντε τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση. Αν στον συνεταιρισμό εργάζονται περισσότερα από 20 άτομα που δεν αποτελούν μέλη του, ή αν το προβλέπει το καταστατικό, το ένα τουλάχιστον από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου εκλέγεται από τους εργαζόμενους αυτούς. Με πρόσκληση του συμβούλου που πλειοψήφησε, το Διοικητικό Συμβούλιο συνέρχεται και εκλέγει με μυστική ψηφοφορία τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, τον γραμματέα και τον

ταμιά. Το Διοικητικό Συμβούλιο μέσα σε ένα μήνα πρέπει να δηλώσει την εκλογή του για καταχώρηση στο αρμόδιο Μητρώο Συνεταιρισμών. Η διάρκεια της θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τριετής και μπορεί να παραταθεί μέχρι την εκλογή νέου Διοικητικού Συμβουλίου το πολύ για 6 μήνες, εάν προβλέπει σχετικά το καταστατικό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστον μια φορά το μήνα και σε έκτακτη όταν συγκαλέσει ο πρόεδρος ή το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) των μελών, αλλά όχι λιγότερα από δύο μέλη. Βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν τα παρόντα είναι περισσότερα από τα απόντα μέλη. Εκπροσώπηση μέλους δεν επιτρέπεται. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερτερεί η ψήφος του προέδρου. Οι αποφάσεις καταχωρούνται στο βιβλίο πρακτικών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου δεν συμμετέχει στις συνεδριάσεις ούτε έχει δικαίωμα ψήφου, όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν άμεσα αυτό το μέλος, σύζυγο ή συγγενή πρώτου βαθμού.

Το Διοικητικό Συμβούλιο διοικεί και εκπροσωπεί τον πιστωτικό συνεταιρισμό ή την Συνεταιριστική Τράπεζα, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού. Μπορεί όμως να μεταβιβάζει αρμοδιότητες του σε ένα ή περισσότερα μέλη, στο διευθυντή ή σε άλλον υπάλληλο του συνεταιρισμού. Τα μέλη του οφείλουν να επιδείξουν την επιμέλεια και τον ζήλο που επιδεικνύουν στις προσωπικές τους υποθέσεις κατά την διαχείριση των υποθέσεων του συνεταιρισμού.

Το αξίωμα του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Κατ' εξαίρεση στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μπορεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης να παρέχεται αποζημίωση ανάλογη με χρόνο απασχολήσεως τους. Η αποζημίωση αυτή δεν αποτελεί μισθό ούτε δημιουργεί δικαιώματα ή αξιώσεις από τις διατάξεις της εργατικής ή ασφαλιστικής νομοθεσίας.

γ) Το Εποπτικό Συμβούλιο (άρθρο 8 του ν. 1667/86)

Το Εποπτικό Συμβούλιο αποτελείται από τρία τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από την Γενική Συνέλευση. Το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να μετέχει και στο Διοικητικό και στο Εποπτικό Συμβούλιο. Τα μέλη του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου δεν επιτρέπεται να έχουν μεταξύ τους συγγένεια μέχρι δευτέρου βαθμού.

Το Εποπτικό Συμβούλιο ελέγχει τις πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Το Εποπτικό Συμβούλιο έχει δικαίωμα και καθήκον να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου ή στοιχείου του συνεταιρισμού, να διενεργεί λογιστικό και διαχειριστικό έλεγχο και να παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού. Για την διενέργεια λογιστικού και διαχειριστικού ελέγχου μπορεί να διορίσει έως τρεις ειδικούς συμβούλους ή εμπειρογνώμονες.

Το Εποπτικό Συμβούλιο αν διαπιστώσει παραβάσεις του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης ή παρατυπίες ως προς την διαχείριση υποδεικνύει στο Διοικητικό Συμβούλιο την επανόρθωση τους και συγκαλεί την Γενική Συνέλευση, όταν θεωρεί ότι πρόκειται για σοβαρές παραβάσεις ή παρατυπίες που μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντα του πιστωτικού συνεταιρισμού. Τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου ευθύνονται για κάθε πταίσμα.

2. Οι συνεταιριστικές μερίδες.

Ένα επιπλέον στοιχείο που διαφοροποιεί τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα ή Συνεταιριστικές Τράπεζες από τις εμπορικές τράπεζες είναι η ιδιότητα που φέρουν οι πελάτες των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες συναλλάσσονται μόνο με τα μέλη τους, έτσι οι πελάτες είναι ταυτόχρονα και «συνιδιοκτήτες» αφού κατέχουν τουλάχιστον μία συνεταιριστική μερίδα και έχουν το δικαίωμα της ψήφου στο ανώτατο όργανο διοίκησης του συνεταιρισμού, την Γενική Συνέλευση, συνεπώς και το δικαίωμα του «εκλέγειν και εκλέγεσθαι» στα άλλα δύο θεσμοθετημένα όργανα διοίκησης, το Διοικητικό και το Εποπτικό Συμβούλιο.

Το νομοθετικό πλαίσιο σε ότι αφορά τις συνεταιριστικές μερίδες στα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα οριοθετείται από τα **άρθρα 3 & 4 του νόμου 1667/86 όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 3 του νόμου 2515/97.**

Κάθε συνεταίρος εγγράφεται για μία υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα που ορίζει το καταστατικό. Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, η εισφορά της συνεταιριστικής μερίδας γίνεται μέσα σε ένα μήνα από την καταχώρηση του συνεταιρισμού ή από την εγγραφή του συνεταίρου.

Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταίρους.

Το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνεταίρο μέχρι εκατό (100) προαιρετικών μερίδων και μπορεί να ορίζει χωρίς περιορισμό τον αριθμό των προαιρετικών μερίδων που μπορούν να αποκτήσουν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Η αξία κάθε προαιρετικής μερίδας είναι ίση με την αξία της υποχρεωτικής.

Η συνεταιριστική μερίδα μπορεί να μεταβιβάζεται μόνο σε συνεταίρο. Η μεταβίβαση της σε τρίτο γίνεται μόνο ύστερα από συναίνεση του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο αρνείται τη μεταβίβαση εφόσον στο πρόσωπο του τρίτου δεν συντρέχουν οι όροι που απαιτούνται από το καταστατικό για την είσοδο του συνεταίρου στο συνεταιρισμό. Η μεταβίβαση γίνεται με γραπτή συμφωνία και συντελείται με την καταχώρηση της στο μητρώο μελών που συντελείται από την Συνεταιριστική Τράπεζα.

Η συνεταιριστική μερίδα δεν υπόκειται σε κατάσχεση για χρέη των συνεταίρων προς τρίτους. Επίσης δεν επιτρέπεται η κατάσχεση στα χέρια του συνεταιρισμού ως τρίτου:

α) χρημάτων που έχουν ληφθεί από τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα ως δάνειο για λογαριασμό συνεταίρου

και

β) απαιτήσεων για παροχές σε είδος του συνεταιρισμού προς τα μέλη του.

Η συνεταιριστική μερίδα δεν κληρονομείται ούτε κληροδοτείται, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Σε περίπτωση θανάτου ο συνεταίρος διαγράφεται από τον συνεταιρισμό στο τέλος της χρήσης. Έως τότε οι κληρονόμοι υπεισέρχονται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Σε περίπτωση που οι κληρονόμοι δεν αποκτούν την ιδιότητα του συνεταίρου, τότε αποδίδεται σ' αυτούς η συνεταιριστική μερίδα που κατείχε ο κληρονομούμενος υπολογιζόμενης της αξίας της σε πραγματικούς όρους.

Ο συνεταίρος συμμετέχει στη Γενική Συνέλευση με μία μόνο ψήφο ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που διαθέτει. Κάθε συνεταίρος έχει το δικαίωμα να ζητεί πληροφορίες για την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού και να παίρνει αντίγραφα των πρακτικών της Γενικής Συνέλευσης, του Ισολογισμού και του Λογαριασμού κερδών και ζημιών. Έχει ακόμα δικαίωμα στα καθαρά κέρδη της χρήσης και στο προϊόν της εκκαθάρισης, ανάλογα με τον αριθμό των συνεταιριστικών του μερίδων.

Κάθε νέος συνεταίρος υποχρεούται να καταβάλει, εκτός από το ποσό της μερίδας του, και εισφορά ανάλογη προς την καθαρή περιουσία της Συνεταιριστικής Τράπεζας όπως αυτή προκύπτει από τον Ισολογισμό της τελευταίας χρήσης. Η εισφορά αυτή φέρεται σε ειδικό αποθεματικό. Επίσης το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι οι συνεταίροι υποχρεούνται να καταβάλουν ορισμένο χρηματικό ποσό για την κάλυψη των ζημιών του συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος στη περίπτωση που το αποθεματικό είναι ανεπαρκές και ύστερα από σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης. Κάθε συνεταίρος έχει υποχρέωση να συμμετέχει και να συνεργάζεται στην εύρυθμη λειτουργία του συνεταιρισμού και να μην προβαίνει σε ενέργειες που βλάπτουν τα συμφέροντα του.

Ο συνεταίρος ευθύνεται σε ολόκληρο για τα χρέη του συνεταιρισμού έναντι τρίτων, είτε απεριόριστα (συνεταιρισμός απεριόριστης ευθύνης) είτε ως ένα ορισμένο χρηματικό ποσό οριζόμενο από το καταστατικό (συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης) και είναι ίσο ή πολλαπλάσιο της αξίας κάθε συνεταιριστικής μερίδας. Στην Ελλάδα προτιμήθηκε η δεύτερη μορφή ευθύνης του συνεταίρου, αφού σύμφωνα με τα καταστατικά τους όλοι οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί, συμπεριλαμβανομένων και όσων έχουν ήδη λάβει άδεια λειτουργίας ως Συνεταιριστικές Τράπεζες, είναι πιστωτικά ιδρύματα με την ένδειξη ΣΥΝ.Π.Ε.

3. Άσκηση εποπτείας στις Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Όπως είδαμε στα προηγούμενα τον εποπτικό έλεγχο στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς και στις Συνεταιριστικές Τράπεζες ασκεί «εκ των έσω» το Εποπτικό Συμβούλιο. Εξωτερικά όμως οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί, όπως και κάθε άλλος αστικός συνεταιρισμός του νόμου 1667/86, εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του αναφερόμενου νόμου και ιδίως του άρθρου 13. Κατά το στάδιο όμως της ιδρύσεως και της λειτουργίας του συνεταιρισμού ως συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος υφίσταται συντρέχουσα αρμοδιότητα εποπτείας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και της Τράπεζας της Ελλάδος. Ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας έχει άμεση αρμοδιότητα για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου για τους αστικούς συνεταιρισμούς και για την άσκηση συνεταιριστικής πολιτικής, ενώ η Τράπεζα της Ελλάδος έχει από την τραπεζική νομοθεσία την άσκηση εποπτείας επί των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων, δηλαδή επί των πιστωτικών συνεταιρισμών

που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας ή έχουν υποβάλει αίτηση για την λήψη άδειας λειτουργίας τους ως Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Σύμφωνα με το **άρθρο 13 του νόμου 1667/1986** η μέριμνα για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, καθώς και η εποπτεία τους ανήκει στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας. Για την άσκηση τους συστήθηκε στο Υπουργείο και λειτουργεί Υπηρεσία Συνεταιρισμών στις αρμοδιότητες της οποίας ανήκουν:

- α) Η υποβοήθηση της αναπτύξεως του συνεταιριστικού κινήματος.
- β) Η υποβολή προτάσεων ή εισηγήσεων σε θέματα κυβερνητικής πολιτικής που σχετίζονται με συνεταιρισμούς.
- γ) Η επεξεργασία σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και κανονιστικών αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση, την λειτουργία και την δράση των συνεταιρισμών.
- δ) Η επεξεργασία προτύπων καταστατικών και η διοργάνωση συνεταιριστικών σεμιναρίων, μαθημάτων και διαλέξεων.
- ε) Η προώθηση της συνεταιριστικής εκπαιδευσεως και της έρευνας.
- στ) Η υποβοήθηση των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών όλων των μορφών και βαθμών στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Πρέπει, τέλος, να τονιστεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 17 του νόμου για τους αστικούς συνεταιρισμούς, «για θέματα που δεν ρυθμίζονται από το νόμο αυτό εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του εμπορικού και του αστικού δικαίου».

Δ'. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν στον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας τους οι Συνεταιριστικές Τράπεζες λόγω ακριβώς των συνεταιριστικών καταβολών τους, τους προσδίδουν συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι των αντιστοιχών τραπεζικών καταστημάτων εμπορικού προσανατολισμού που δραστηριοποιούνται στον ελλαδικό χώρο. Συνοπτικά τα πλεονεκτήματα αυτά είναι τα ακόλουθα:

1. Απόκτηση ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων σε μια προσωπική τράπεζα.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα που παρουσιάζει μια Συνεταιριστική Τράπεζα είναι ότι αυτή έχει πελάτες που είναι ταυτόχρονα και ιδιοκτήτες της. Η Συνεταιριστική Τράπεζα είναι μια προσωπική τράπεζα, η οποία εξυπηρετεί αποκλειστικά τους συνεταίρους-μέλη της που μπορούν βέβαια ταυτόχρονα να είναι και πελάτες άλλων τραπεζών.

2. Ο συνεταίρος-μέλος έχει το δικαίωμα του εκλέγειν.

Ο κάθε συνεταίρος μπορεί με τη μία (υποχρεωτική) συνεταιριστική μερίδα που διαθέτει να υποβάλλει υποψηφιότητα για κάποιο από τα αξιώματα του Διοικητικού και του Εποπτικού Συμβουλίου. Όλοι οι συνεταίροι διαθέτουν από μία και μόνο ψήφο, ανεξάρτητα του αριθμού των συνεταιριστικών τους μερίδων. Δίνεται η δυνατότητα σε άτομα ικανά, που δεν έχουν δικά τους κεφάλαια να εκλέγονται και να συμβάλλουν στη σωστή διαχείριση και ανάπτυξη της Συνεταιριστικής Τράπεζας.

3. Ο συνεταίρος-μέλος έχει το δικαίωμα του εκλέγεσθαι.

Οι συνεταίροι εκλέγουν εκείνους που έχουν επιδείξει ικανότητες για την ανάπτυξη εργασιών, την υψηλή κερδοφορία και ορθολογική διαχείριση της Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Επειδή οι Συνεταιριστικές Τράπεζες, όπως όλοι οι αστικοί πιστωτικοί συνεταιρισμοί, είναι ενώσεις προσώπων με οικονομικό σκοπό, οι συνεταίροι εκλέγουν εκείνους που έχουν τα προσόντα να εξασφαλίσουν υψηλές οικονομικές αποδόσεις, που θα επιτρέψουν τη διανομή ικανοποιητικών καθαρών κερδών.

4. Μεταβλητότητα των ιδίων κεφαλαίων.

Τα ίδια κεφάλαια της Συνεταιριστικής Τράπεζας αυξάνονται αυτόματα με την διάθεση μερίδων σε νέους συνεταίρους.

Μια εμπορική τράπεζα για να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της χρειάζεται πολλές διαδικασίες και σημαντικές δαπάνες για προσέλκυση νέων επενδυτών.

5. Πλήρης διαφάνεια.

Η ύπαρξη Διοικητικού Συμβουλίου σε Συνεταιριστική Τράπεζα, που εκλέγεται άμεσα από τους ίδιους τους συνεταίρους της εξασφαλίζει πλήρη διαφάνεια, αφού οι εκλεγόμενοι υπόκεινται στον πλήρη έλεγχο των συνεταίρων. Πέρα από το Διοικητικό Συμβούλιο υπάρχουν και άλλα όργανα που εξασφαλίζουν σωστή διαχείριση και συνεχή έλεγχο της διοικήσεως της τράπεζας.

Ακόμη, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ότι, η Τράπεζα της Ελλάδος ελέγχει τις Συνεταιριστικές Τράπεζες, όπως έχει υποχρέωση και δικαίωμα να ασκεί ελέγχους και σε όλα τα άλλα πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα. Ο συνεταίρος εμπιστεύεται τα χρήματα στην Συνεταιριστική του Τράπεζα, τόσο για την απόκτηση των μερίδων του όσο και υπό την μορφή καταθέσεων, διότι γνωρίζει ότι είναι συνυπεύθυνος, μέσω της δημοκρατικής διαδικασίας στη διαχείριση των θεμάτων του συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος, για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των αποταμιευτικών του πόρων.

6. Δικαίωμα δανεισμού ανάλογο με τις συνεταιριστικές μερίδες.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες χορηγούν δάνεια στους συνεταίρους χωρίς διακρίσεις. Το ύψος του κάθε δανείου είναι ανάλογο με το ύψος των μερίδων (υποχρεωτικής και προαιρετικών) που διαθέτει ο κάθε συνεταίρος.

7. Χαμηλά επιτόκια δανεισμού, ταχεία έγκριση των δανείων, ύπαρξη προσωπικών εγγυήσεων.

Τα επιτόκια δανεισμού από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα είναι χαμηλότερα από τα αντίστοιχα επιτόκια για προσωπικά και καταναλωτικά δάνεια που χορηγούν οι εμπορικές τράπεζες. Τα ιδιωτικά αυτά δάνεια χορηγούνται από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες χωρίς πολλές διαδικασίες και ανεξάρτητα από το πόσες φορές στο παρελθόν ο δανειολήπτης έχει δανειοδοτηθεί από το συνεταιριστικό πιστωτικό ίδρυμα. Τα δάνεια χορηγούνται με την προσωπική εγγύηση ενός άλλου ή δύο ή και περισσότερων συνεταίρων, οι οποίοι αναλαμβάνουν την προσωπική ευθύνη ότι θα εξοφλήσουν οι ίδιοι τα δάνεια, σε περίπτωση που οι δανειολήπτες δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Δεν ζητούνται, κατά κανόνα, υποθήκες ή άλλες εμπράγματα εξασφαλίσεις των βραχυπρόθεσμων

αυτών δανείων που επιβαρύνουν το κόστος δανεισμού. Επειδή οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν μέλη που γνωρίζονται μεταξύ τους και έχουν επαγγελματικές, οικογενειακές ή άλλες σχέσεις, είναι εύκολο να βρεθούν οι εγγυητές, ενώ παράλληλα καλύπτονται πλήρως οι δανειολήπτες.

8. Περιορισμένη οικονομική ευθύνη του συνεταίρου-μέλους.

Ανάλογα με το καταστατικό, ο συνεταίρος μπορεί να ευθύνεται στις τυχόν ζημιές της Συνεταιριστικής Τράπεζας για το διπλάσιο ή τριπλάσιο των μερίδων που διαθέτει.

9. Μεγάλη ρευστότητα.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν, κατά κανόνα, ως έργο τη χορήγηση δανείων βραχείας διάρκειας, ενώ τα διαθέσιμα τους είναι σε εύκολα ρευστοποιήσιμες αξίες. Επομένως, δεν υπάρχουν μεγάλες επενδύσεις σε πάγια (ακίνητα κ.λ.π.) ή σε μακροπρόθεσμα δάνεια που είναι δύσκολο ή έχουν και περισσότερα ρίσκα να εξοφληθούν ομαλά. Ανάλογα με τις εξελίξεις στην αγορά χρήματος, αναπροσαρμόζονται γρήγορα τα επιτόκια και γίνονται οι νέες εκταμιεύσεις ή επενδύονται τα διαθέσιμα σε τίτλους εύκολα ρευστοποιούμενους.

10. Συμμετοχή στη διανομή κερδών.

Ανάλογα με τα καθαρά κέρδη και την πολιτική που ακολουθούν η διοίκηση και η Γενική Συνέλευση, καθορίζονται και τα προς διανομή καθαρά κέρδη.

11. Εύκολη μεταβίβαση μερίδων.

Οι μερίδες που διαθέτει ο συνεταίρος, εύκολα μεταβιβάζονται είτε στο συνεταιριστικό φορέα είτε σε τρίτους υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίσει το καταστατικό. Οι μερίδες μπορεί να μεταβιβάζονται και στους κληρονόμους, εάν βέβαια αυτοί πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει το καταστατικό.

12. Περιφερειακή πιστωτική πολιτική.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες είναι δυνατόν να λειτουργήσουν σε διάφορες περιοχές της χώρας και να χορηγούν δάνεια από την τοπική αποταμίευση.

13. Κοινωνικός ρόλος της Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα δεν αποβλέπει μόνο στη πραγματοποίηση κερδών, αλλά και στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών όπως, παραδείγματος χάριν, παροχή εκτάκτων και μεγάλων δανείων για νοσοκομειακή περίθαλψη συνεταίρων ή μελών της οικογένειας κ.λ.π.

14. Η αμφίδρομη σχέση διοικήσεως και συνεταιίρων-μελών.

Τα μέλη της διοικήσεως της Συνεταιριστικής Τράπεζας, όντας συνεταιίροι οι ίδιοι, έχουν οπωσδήποτε επίγνωση της αποστολής τους και προσπαθούν σε καθημερινή βάση, να σταθούν στο ύψος της. Αυτό αποτελεί πραγματική δικλείδα ασφαλείας, συνυπευθυνότητας και αλληλοβοήθειας που μόνο ο θεσμός της συνεταιριστικής πίστης εγγυάται.

2. Οι προοπτικές.

Οι προοπτικές ανάπτυξης και περισσότερο εκσυγχρονισμένης δραστηριότητας των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα παρουσιάζονται ιδιαίτερα θετικές. Τα βήματα προόδου που έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα είναι σημαντικά, αναλογικά με τον χρόνο καθιέρωσης της συνεταιριστικής πίστης στη χώρα μας που χρονολογείται στις αρχές της δεκαετίας του '90.

Οι ελληνικές Συνεταιριστικές Τράπεζες ακολουθούν τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές με χρονολογική βέβαια καθυστέρηση αλλά με γρήγορο ρυθμό ανάπτυξης. Από τα πρώτα κιόλας χρόνια λειτουργίας τους τα οικονομικά μεγέθη τους παρουσιάζουν σταθερά ανοδική τάση. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ενδεικτικά η παρουσία των 4 μεγαλύτερων ελληνικών Συνεταιριστικών Τραπεζών για το έτος 1994:

ΜΕΓΕΘΗ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΑΜΙΑΣ	ΤΡΑΠΕΖΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΑΧΑΪΚΗ ΠΙΣΤΗ	ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ
Μερίδια	22.000	9.273	4.336	20.620
Αριθμός μελών	15.800	4.125	2.760	9.041
Καταθέσεις	16,5 δις	237,5 εκατ.	786 εκατ. *	2.065 δις *
Χορηγήσεις	18,3 δις	1,1 δις	1,3 δις *	5,4 δις *
Ίδια κεφάλαια	6,2 δις	945 εκατ.	921 εκατ.	4,5 δις
Αποθεματικά	1,8 δις	91 εκατ.	109 εκατ.	605 εκατ.

* στοιχεία 1995

Τα στοιχεία αυτά φανερώνουν την δυναμική εισβολή των Συνεταιριστικών Τραπεζών στην Ελλάδα. Οι τράπεζες αυτές έχουν κυρίως τοπικό χαρακτήρα, κάτι που τις κάνει ιδιαίτερα ελκυστικές στους καταθέτες. Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν δημιουργεί σε τοπικό επίπεδο ένα μικρό κύκλωμα κυκλοφορίας του χρήματος με ελάχιστο κόστος, καθώς συλλέγουν την αποταμίευση και την επανατοποθετούν στην αγορά υπό μορφή πιστώσεων, συντηρώντας και αναπτύσσοντας τις παραγωγικές δραστηριότητες της τοπικής

οικονομίας. Με αυτό τον τρόπο συμβάλλουν σημαντικά στην βελτίωση της επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των μελών της τοπικής κοινωνίας που εγγράφονται σε αυτές.

Με την ενδυνάμωση της τοπικής αυτοδιοίκησης διαμορφώνονται οι κατάλληλες συνθήκες για την πραγματοποίηση των στόχων που έχουν οριοθετήσει με τις ενέργειες τους οι ελληνικές Συνεταιριστικές Τράπεζες. Τα στοιχεία δείχνουν πως σήμερα σε όλα σχεδόν τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας λειτουργούν συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα ενώ αυξάνεται συνεχώς η τάση για την δημιουργία νέων Συνεταιριστικών Τραπεζών ή σε πρώτο βαθμό πιστωτικών συνεταιρισμών. Αυτό το φαινόμενο έχει λειτουργήσει ως «αίτημα» για ουσιαστική στήριξη του θεσμού της συνεταιριστικής πίστης.

Αυτό το «αίτημα» που εκφράζεται πλέον εντονότερα με την δημιουργία της Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας έχει αρχίσει να μεταβάλλει θετικά την αντιμετώπιση των Συνεταιριστικών Τραπεζών από τις υφιστάμενες αρχές. Οι προοπτικές οδηγούν σε βραχυπρόθεσμη αλλαγή του θεσμικού και κυρίως του φορολογικού πλαισίου που διέπει τις Συνεταιριστικές Τράπεζες. Αυτό επιτάσσει και η επερχόμενη ευρωπαϊκή νομισματική ενοποίηση αφού στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες οι Συνεταιριστικές Τράπεζες είναι από τις μεγαλύτερες σε οικονομικά μεγέθη και λειτουργούν θετικά στην ισορροπία της τραπεζικής αγοράς όπως αυτή μεταβάλλεται με τις νέες εξελίξεις στον τομέα της αγοράς του χρήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«ΣΥΝΕΤΑΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» (Γεώργιου Εμμ. Τραγάκη - Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκουλά 1996)

«ΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ» (Γεώργιου Χρ. Δασκάλου - Σύγχρονη Εκδοτική 1992)

«ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ: ΙΣΤΟΡΙΑ- ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ- ΑΠΟΣΤΟΛΗ» (Σταύρου Λ. Μαριάδη - Θεσσαλονίκη 1992)

Περιοδικό: **«ΧΡΗΜΑ»** (Τεύχος 174 - 2 Νοεμβρίου 1995)

Περιοδικό: **«ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ»** (Τεύχος 16/17 - Αύγουστος 1994)